

Μακεδονικά

Τόμ. 2

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1941-1952

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.
1953

Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τα βόρεια εθνολογικά όρια τού Ελληνισμού. [Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Εθνική βιβλιοθήκη αριθ. 2]. Θεσσαλονίκη, 1946. 8ο σ. 66.

Απ. Βακαλόπουλος

doi: [10.12681/makedonika.9322](https://doi.org/10.12681/makedonika.9322)

Copyright © 2016, Απ. Βακαλόπουλος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βακαλόπουλος Α. (2017). Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τα βόρεια εθνολογικά όρια τού Ελληνισμού. [Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Εθνική βιβλιοθήκη αριθ. 2]. Θεσσαλονίκη, 1946. 8ο σ. 66. *Μακεδονικά*, 2, 785–786.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9322>

βέβαια ἐξηγεῖται, ἂν ἀναλογιστῆ κανεῖς ἥτι ἡ ἔξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Βουλγαρίας πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ ἔχει ἀφιερωμένες ὅλες τὶς δυνάμεις της οἰστορηλατημένη ἀπὸ τὰ ἐπίμονα σωβινιστικὰ ὄνειρα τῆς Συνθήκης τοῦ Ἁγ. Σεφάνου.

Ὁ κ. Μ., ἄνθρωπος ποὺ ἔζησε τὴν ἐποχὴ τῶν τελευταίων χρόνων τῆς τουρκοκρατίας στὴ Μακεδονία, μᾶς παρουσιάζει στὴν ἀρχὴ μιὰ φανταχτερὴ εἰκόνα τοῦ μωσαϊκοῦ τῶν πληθυσμῶν της στὰ βόρεια κυρίως σύνορα καὶ κατόπιν μὲ ζωηρὰ χρώματα ἀφηγεῖται τὴ φοβερὴ πάλιν τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Βουλγάρων. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἀφήγησής του μᾶς τὸ δίνει μὲ ἐλκυστικὸ τρόπο, βιογραφώντας Μακεδόνες ὀπλαρχηγούς, ποὺ βρῆκαν ἡρωικὸ θάνατο πολεμώντας γιὰ τὴν ἑλληνικὴ Μακεδονία.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ ἐξυπηρετοῦσε πολὺ περισσότερο τὴν ἱστορικὴ ἐπιστήμη, ἂν ὁ κ. Μ. εἶχε τὴν πρόνοια νὰ παραπέμπη στὶς πηγὰς καὶ στὰ βοηθήματα.

Α Π. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τὰ βόρεια ἐθνολογικὰ ὄρια τοῦ Ἑλληνισμοῦ. [Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἐθνικὴ βιβλιοθήκη ἀριθ. 2]. Θεσσαλονίκη, 1946. 80 σ. 66.

Ἡ μελέτη αὐτὴ ἀνακοινώθηκε περιληπτικὰ στὸ Συνέδριον τῶν ἐθνικῶν δικαίων, ποὺ εἶχε συνέλθει στὴ Θεσσαλονίκη τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1945. Στὴν εἰσαγωγὴ ὁ κ. Κυριακίδης ἐξαίρει τὴ σπουδαιότητα τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνοτήτων ὡς δόγματος, ποὺ ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλον στὴν ἀπελευθέρωση καὶ διαμόρφωση πολλῶν νέων κρατῶν κατὰ τὸν ΙΘ' καὶ Κ' αἰῶνα, καὶ παρατηρεῖ ὅτι τὰ πιὸ ἀπαραίτητα γνωρίσματα τοῦ ἔθνους εἶναι τὰ *δμότροπα ἦθη*, δηλ. ὁ κοινὸς πολιτισμὸς, καὶ πρὸ πάντων ἡ *κοινὴ ἐθνικὴ ἱστορικὴ συνείδηση*, τὸ *κοινὸ ἐθνικὸ συναίσθημα* καὶ ἡ *κοινὴ ἐθνικὴ βούληση*.

Κατόπιν, γιὰ νὰ καταδείξη τὴ σύγχρονη ἐθνολογικὴ σύνθεση τῶν πληθυσμῶν, ποὺ κατοικοῦν στὰ βόρεια σύνορα τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, καὶ γιὰ ν' ἀποκρούσῃ τὰ παράλογα ἐπιχειρήματα τῶν Βουλγάρων, ἀνατρέχει ὡς τὴν ἀρχαιότητα παρατηρώντας πολὺ ὀρθὰ ὅτι τὸ σύγχρονον ἐθνολογικὸ πρόβλημα εἶναι ταυτόχρονον καὶ πρόβλημα ἱστορικόν, γιὰτὶ «ἡ παρούσα κατάστασις δὲν εἶναι προῦδὸν συγχρόνων μόνον περιστάσεων, ἀλλὰ ἡ σύγχρονος φάσις μακρᾶς ἀλύσεως ἱστορικῶν γεγονότων, ἧς ἡ ἀρχὴ φθάνει μέχρι τῆς πολιᾶς ἀρχαιότητος» (σελ. 14.)

Μὲ τὴν ἱστορικὴ ἀναδρομὴ του ὡς τὴν ἀρχαιότητα διαπιστώνει ὁ κ. Κυριακίδης ὅτι τὰ ὄρια τῶν βόρειων ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Ἡπειρωτῶν καὶ τῶν Μακεδόνων, ἔφθαναν ὡς τὸ Γενοῦσο ποταμὸ καὶ τὰ Σκόπια. Κα-

τόπιν, ἀφοῦ ἐκθέτει σύντομα μὲ σαφήνεια τὰ πολυτάραχα γεγονότα τοῦ μεσαίωνα, τὰ ἀναφερόμενα στὶς ἐπιδρομὲς τῶν Σλάβων καὶ τῶν Βουλγάρων, καθὼς καὶ τὴν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐθνολογικὴ κατάστασι τῶν πληθυσμῶν, ποὺ κατοικοῦν Ν. τοῦ Αἴμου, καταλήγει στὸ ἴδιο σχεδὸν συμπέρασμα: ὅτι τὰ ἐθνολογικὰ ὄρια τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴ Μακεδονία καὶ στὴ Θράκη κατὰ τὶς περιόδους αὐτὲς ἦταν ἐκεῖνα, ποὺ εἶχε κατὰ τὴν ἐποχὴ «τῶν ἐνδόξων χρόνων τῶν Μακεδόνων...», καὶ ὅτι «ἡ παρεμβολὴ ὀλιγαθρώπων τινῶν σλαβικῶν φύλων καὶ ἄλλων ἐποίκων δὲν ἴσχυσε νὰ ἀλλοιώσῃ σημαντικῶς τὴν ἐθνολογικὴν σύστασιν τῶν ἀπὸ χιλιετηρίδων ἑλληνικῶν χωρῶν τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας» (σελ. 65 - 66).

ΑΠ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Βούλγαροι καὶ Σλάβοι εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν. [Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἑθνικὴ βιβλιοθήκη ἀρ. 5] Θεσσαλονίκη, 1946. 8ο σ. 50.

Ὁ κ. Κυριακίδης, ὅταν ἀρχισε νὰ γράφῃ τὴ μελέτη του αὐτὴ, εἶχε σκοπὸ νὰ τῆς δώσῃ τὴ μορφή καὶ τὴν ἔκτασι μιᾶς συνηθισμένης βιβλιοκρισίας, ποὺ θ' ἀναφερόταν στὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀντ. Κεραμοπούλλου «Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ βόρειοι γείτονες». Ἀλλὰ ἡ συστηματικὴ διερεύνησι τῶν ἱστορικῶν προβλημάτων, ποὺ ἀναπτύσσονται στὸ κρινόμενον βιβλίον, ἀνάγκασε τὸν κ. Κυρ. νὰ ξαπλωθῇ τόσο, ὥστε ἡ βιβλιοκρισία του «νὰ θεωρηθῇ, ὅπως γράφει ὁ ἴδιος, ὡς ἄμεσον ἐξάρτημα καὶ διασαφητικὸν συμπλήρωμα» τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Κεραμοπούλλου.

Στὴν εἰσαγωγὴν ὁ κ. Κυρ. δηλώνει ὅτι ἀπὸ τὰ τέσσερα κεφάλαια τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Κεραμ. πρόκειται ν' ἀσχοληθῇ μόνον μὲ τὸ πρῶτον, ποὺ ἔχει τὸν τίτλον «Ἕλληνες καὶ Βούλγαροι» καὶ εἶναι τὸ σπουδαιότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, γιὰ τὴν αὐτὰ ἐπαναλαμβάνουν γνωστὲς γνώμες τοῦ συγγραφέα. Κατόπιν στὸ ἐπόμενο κεφάλαιον μὲ τὸν τίτλον «Τὸ ὄνομα τῶν Βουλγάρων καὶ ἡ προέλευσις αὐτῶν», ἀφοῦ ἐξετάζει ἀπὸ γλωσσικὴ ἀποψη τὸ ὄνομα *Βούλγαρος*, βεβαιώνει πὼς ἡ τελευταία ἐτυμολογία, ποὺ προτείνει ὁ κ. Κεραμ., ὅτι δηλ. τὸ ὄνομα προέρχεται ἀπὸ τὴν ἑλληνολατινικὴν λέξιν *βουργάριος* (*burgarius*), εἶναι ἡ πιὸ πιθανὴ ἀπὸ ὅλες, ὅσες προτάθηκαν ὡς σήμερα. Κατόπιν ἐκθέτει σύντομα τὶς γνώμες τοῦ κ. Κεραμ., μὲ τὶς ὁποῖες ἐπιχείρησε νὰ στηρίξῃ καὶ ἱστορικὰ τὴν ἐτυμολογίαν του. Κατὰ τὸν κ. Κεραμ. τὸ ὄνομα *βουργάριοι* στὴν ἀρχὴν ἦταν κοινὸ ἐπαγγελματικὸν ὄνομα, ποὺ δήλωνε τοὺς ἐγκαταστημένους στοὺς συνοριακοὺς βούργους (πύργους) ὀλοφόρους διαφόρων ἐθνοτήτων, γιὰ νὰ ἐμποδίζουσιν τὴν διείσδυσι ληστρικῶν δμᾶδων στὶς ἀκραιῆς περιοχὰς τοῦ βυζαντινοῦ κράτους. Μὲ τοὺς βουργάριους